

AZ IDŐ EGÉSZE

– Balácai Saturnalia

Ó, ti korok, ti, ó korok – s te, ókor!
 Ó, ti ók, ti, annók, pannók, Pannóniák!
 Ó, ha tehetném, úgy, de úgy bekóborolnám,
 mit kóborolnám! keresztül-kasul berobognám,
 léghűtéses, kétütemű, égszínké Pannóniámon
 körbepöfögném Pannóniát, e szelíd római tájat!

Jönnék két légióval s négy alával Itália felől,
 a menetoszlop elején, még az elővéd turma előtt
 – többnyire kettes-hármas sebességfokozaton,
 ami, ugye, nem tesz jót a motornak –, hogy a komor
 barbár világba tízezer *pilum* hegyére tűzve
 masírozassam be a felhőtlen latin derút.

Úgy jönnénk, mint akik hosszú vándorútról térnek meg
 elbitorolt régi hazájukba, hogy visszavegyék jogos jussukat
 – és nem is pusztán csak a röpke jelentől.
 Mert aki hosszú távra tervez, még a régmúltat
 s a legöregebb jövőt is bírnia kell! Nem elég egyetlen
 pillanatot, az idő egészét magáénak kelletik tudni,
 a boldog szíriuszi időktől a jövő homályába vesző
 nagyszerű évszázadokig. És tovább. Meg vissza.

Szóval, ahogy kultúránk felsőbbrendűségébe vetett szilárd
 hittel menetelnék északnak, bizony, a Kárpátok karéja alatt
 ott nyaldosná még partjait az a sekélyke tenger is, amit egyébként
 nagyfékdobos Pannóniáról nevezett el a kései utókor.
 Ámde utunkba nem állhatna se víz – húszezer *caligae* s lópata
 fröcskölné széjjel, a maradékot meg kecskebőr kulacsainkban
 hordanánk el Tihany alá –, se a félelmetes bakonyi hullók.
 Kiűznénk Samut, a pattintott vértesi embert,
 a vonaldíszeseket, a mészbetétes edények népét,
 leigáznánk az illíreket, azalokat, germánokat, és, ó, a kelta
 ózokat, a szélhámos nagy varázslók egész pereputtyát,
 s megállnánk félkörben Deutsch-Altenburg és Petrovaradin
 között az Ister jobb partján, pihegve, űzve, az allúzió mián.
 De most már mégiscsak ugorjunk, merthogy eszeveszetten
 szaporodnak a sorok, s hol van még igazi tárgyunk, Baláca!

Mert, bizony, nem a felvonuló félelmetes légiók teszik majd
 e Duna-menti Provence-t a majdani fényes Pannóniává, se nem
 Janus – ó, ugyan hol van még és már ő –, s nem is a majdani
 és hajdani cigarettamárka, hanem a mindenkori hadak nyomában
 meginduló emberáradat, kereskedők, gazdálkodók, kő- és kéz-
 művesek, no meg a teátristák, mutatványosok, csepűrágók,
 tolvajok, papok és kéjnők, hivatalnokok és szerencselovagok
 és a helyben maradtak között formálódó, erjedő új szellemiség.

De érezzük csak át most a társzekereken hetekig zötykölődő
 családok parttalan sóvárgását és a jobb élet reményéből,
 pusztá vágyából szárba szökkenő szilaj hitüket, amely
útnak indította őket az ezernyi veszéllyel fenyegető,
 műveletlen s javarészt megműveletlen *terra incognita* felé.

Ó, az a felemelő pillanat, amikor hosszú vándorútja végén
a római telepes előtt feltűnik végre Balácapusztá!
Félholt a vidék, szellő se rezdül, kis kusza történetek szövik át,
de üresen áll még a történelem forgószínpada, s csak a
tanyasi gémeskút méricskéli a lassan csordogáló időt...
Északnyugatra Nemesvámos, délre Veszprémfajsz,
északkeletre a Videoton Ipari Park romjai.

Megáll a telepes, körbenéz, sóhajt egy kiadósat, és megvakarja állát.
Aztán nekifog, mér, cölöpöt ver, üt, vág, ás, falaz, farag – épít.
Épít és épít... Nem sejtí meg, hogy romot s mily értékeset!
Ám a felhők rojtjai közül aggódva szemléli az Optimus Maximus,
merthogy felséges szeme előtt kisvártatva elhúz egy szovjet
felségjelű miG-21-es roncsa, majd egy rozsdamarta büszke
magyar Puma és egy Archaeopteryx-csontváz követi...
Ja, hát mindent összevetve végül is félelmetesen frekvenciált helyet
választott szegény latin atyánkfia, az szent!

A 73-as út felől kuruc lovascsapat tűnik elő, és mit sem sejtve
elvágtat az épülő villarom mellett. Jönnek ferdeszemű nomádok,
oszmán török hadak lófarkos lobogó alatt, keringő dervisekkel,
a Veszprém megyei toborzású, kikokárdázott 6. honvéd zászlóalj,
nagy csörtetéssel páncélos lovagok, és a merevrészeg Savanyú
Jóska is elporoszkál a közelben, fakó lova nyakába dőlve, csaplárné
szeretőjétől jövet – de a Villa Romana romja mégiscsak felépült!

Megáll a rom fölött egy harcban megfáradt Wehrmacht-tüzérőrnagy,
kihúzza füléből a vattadugaszt, és nyolcszáz forintért megváltja
a teljes árú belépőjegyet. Aztán leül egy falmaradékra, és a pazar
mozaikpadlóban gyönyörködve hallgatja a pacsirták énekét...
Jókai Mór füredi villájából rukkan át Balácára, meghallva a hírt,
hogy megnyitotta kapuit a látogatók előtt a szépen rekonstruált
villamúzeum. Kiállja a sort, és ő is teljes árú jegyet vásárol...
Nyikorgó kerekű ekhós szekéren hozzák Balassi Bálintot az
ostromlott Esztergom alól, ahol egy ágyúgolyó szakította le
a lábát. Utolsó kívánsága ez, hogy láthassa még a Villa Romanát.
Hordagyát előreengedik, és persze fogyatékkal élőként (még
néhány napig) ingyenes belépést biztosítanak számára...
A Pelso körüli utazásainak utolsó utáni napján megérkezik Eötvös
Károly is, és mint a régió népszerűsítőjének, kedvezményes jegyet
ajánlanak fel számára, mindössze négyszáz forint értékben...
Deák Ferenc ravaszkásan összehúzza szemét, és deákjegyet kér,
de, lám, a pénztáros is érti a viccet...

S jönnek még számosan, számtalan sokan,
elmúltak és jövődők, teljes árúk, kedvezményesek,
csoportosak, jegyesek s az örök bliccelők,
nézni a láthatatlant, fogni a megfoghatatlant,
szagolni a kiszagolhatatlant, ízlelni az ízlelhetetlent,
meghallgatni a hallhatatlant – e néma balácai köveket,
hogy átérezzék bennük a határtalan
és iránytalan Idő egészét.

Ó, romok, ti, ó romok!
Sarlós Saturnus kegyeltjei,
ti, múlhatatlanok!
Ti itt maradtok, s bennem – én viszont
égszínkék Pannóniámon tovarobogok...